

Na koniec zatrzymajmy się nad problemem bardziej szczegółowym. Powracając do metody R. Meyneta zaprezentowanej w niniejszym artykule podkreślić trzeba, że autor ten, choć nazywa swą metodę analizą retoryczną, zajmuje się jedynie jednym z etapów sztuki retorskiej w rozumieniu klasycznym, a mianowicie *elocutio* (i to jedynie niektórymi jego elementami, zwł. chiazmami i antytezami). Z punktu widzenia więc formalnego nazwa, jaką nadaje swej metodzie, tzn. „nowa metoda retoryczna” jest nie w pełni uprawomocnionym przywłaszczeniem terminu „retoryka”, który w swym znaczeniu pierwszorzędym ma zakres dużo szerszy.

Gdańsk

KS. GRZEGORZ RAFIŃSKI

Ks. Jan Janicki

EUCHARYSTIA – CENTRUM I WYPEŁNIENIE MISTERIUM PASCHALNEGO

Sobór Watykański II wielokrotnie podkreślał centralne znaczenie misterium paschalnego w życiu Kościoła i wskazał drogi prowadzące wiernych do głębszego zrozumienia i przeżywania misterium paschalnego jako centrum roku liturgicznego i całego życia chrześcijańskiego. Chrystus Pan dokonał dzieła odkupienia człowieka i uwielbienia Boga „przez paschalne misterium swojej błogosławionej Męki, Zmartwychwstania i chwalebego Wniebowstąpienia” (KL 5). Apostołowie zostali posłani przez Boskiego Nauczyciela „nie tylko po to, aby głosząc Ewangelię wszystkiemu stworzeniu, zwiastowali, że Syn Boży swoją śmiercią i zmartwychwstaniem wyrwał nas z mocy szatana i uwolnił od śmierci oraz przeniósł do królestwa Ojca, lecz także po to, aby ogłaszane dzieło zbawienia sprawowali przez Ofiarę i sakramenty, stanowiące ośrodek całego życia liturgicznego” (KL 6). Liturgia zatem, „przez którą — szczególnie w boskiej Ofierze Eucharystycznej — dokonuje się dzieło naszego Odkupienia” (KL 2), stanowi szczyt, „do którego zmierza działalność Kościoła” i jest źródłem, „z którego wypływa cała jego moc” (KL 10). Liturgia Kościoła jest przeto sposobem realizacji i uobecniania zbawczego misterium Chrystusa (por. KL 7), które dokonuje się przez wiarę i sakramenty wiary, tj. głównie przez chrzest (por. KL 6) i Najświętszą Tajemnicę Eucharystii (por. KL 47), wokół której skupiają się pozostałe sakra-

menty i sakramentalia (por. KL 61) oraz rok liturgiczny, w którym rozwija się misterium paschalne Chrystusa w Kościele (por. KL 102—107).

Eucharystia jest „najpełniej sakramentem paschalnym czyli upamiętnieniem Ofiary Krzyża i obecnością Chrystusa zmartwychwstałego, jest dopełnieniem chrześcijańskiego wtajemniczenia i przedsmakiem wieczystej Paschy”.¹ Dlatego „Tajemnica eucharystyczna jest prawdziwie ośrodkiem świętej liturgii, a nawet całego życia chrześcijańskiego”.² „W Najświętszej bowiem Eucharystii zawiera się całe duchowe dobro Kościoła, a mianowicie sam Chrystus, nasz Pascha” (EM 6). Kościół uczy, że „ile razy zbiera się społeczność dla sprawowania Eucharystii, zwiastuje śmierć i zmartwychwstanie Pana w nadziei Jego chwalebного przyjścia. Najbardziej jednak ujawnia to zgromadzenie w dzień Pański, w tym mianowicie dniu tygodnia, w którym Pan zmartwychwstał i w którym, na podstawie tradycji apostoelskiej, jest sprawowana w Eucharystii w sposób specjalny tajemnica paschalna” (EM 25).

Jan Paweł II, w swym papieskim nauczaniu, przypomina, że Eucharystia jest sakramentem Paschy Jezusa Chrystusa i naszej Paschy, czyli przechodzenia przez życie ziemskie do wieczności. Misterium Eucharystii uobecnienia Zmartwychwstałego i całe Jego Dzieło miłości i miłosierdzia, które objawił „w wieczniku Wielkiego Czwartku, w przeddzień Golgoty. Tam to Chrystus dał początek swej wielkocnocnej tajemnicy, „otworzył” ją. Otworzył zaś kluczem Eucharystii i kapłaństwa”.³

Nowy Mszał Rzymski Pawła VI (z 1970 r.) w tekstach eucharystycznych okresu wielkanocnego ukazuje naukę Soboru Watykańskiego II o misterium paschalnym. W modlitwie Kościoła (w odnowionych tekstach eucharystycznych nowego Mszału) została wyrażona wiara Kościoła, zgodnie ze starożytną zasadą: „legem credendi lex statuat supplicandi”.

W proponowanym tu artykule przedstawimy, w syntetycznym zarysie, w duchu wspomnianej wyżej zasady i poprzez analizę tekstów eucharystycznych nowego Mszału, problematykę Eucharystii, będącej centrum i wypełnieniem misterium paschalnego.

¹ Kongregacja Kultu Bożego, *List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych*, n. 90 (tłum. z łac. w: RBL 41 (1988) 387n., lub w: KPD 64 (1988) 241).

² Kongregacja Obrzędów, *Instrukcja „Eucharisticum mysterium”*, n. 1, EM, tłum. z łac. w: *To czyńcie na moją pamiątkę. Eucharystia w dokumentach Kościoła* (oprac. J. Miazek), Warszawa 1987, 154).

³ Zob. Jan Paweł II, *List do wszystkich kapłanów na Wielki Czwartek 1983 r.*, n. 1; por. L. A. Szafranski, *Miłosierdzie Boże w tajemnicy paschalnej Chrystusa*, w: Jan Paweł II, *Dives in misericordia*. Tekst i komentarz, Lublin 1983, 139n.

EUCHARYSTIA — NOWĄ PASCHA

Eucharystia jest nieodłącznie związana z misterium paschalnym Jezusa Chrystusa: ofiara eucharystyczna wzięła początek w Jego misterium paschalnym i stanowi początek celebracji paschalnej. Prawdę tę wyraża modlitwa nad darami Wigilii Paschalnej.⁴ Rozpoczynając uroczystości paschalne Kościół prosi o przyjęcie modlitw i darów Ludu Bożego, które uświęcone mocą misterium paschalnego Chrystusa, staną się pomocą do osiągnięcia życia wiecznego. Treść tej modlitwy współbrzmi z nauczaniem Kościoła o misterium paschalnym, „w którym wcielony Syn Boży, stawszy się posłusznym aż do śmierci krzyżowej, w Zmartwychwstaniu i Wniebowstąpieniu tak został wywyższony, aby On sam udzielał życia Bożego światu, przez które ludzie obumarli dla grzechu i upodobnieni do Chrystusa „już nie dla siebie żyli, lecz dla Tego, który za nich umarł i zmartwychwstał” (2 Kor 5,15).⁵

Ofiara Mszy świętej i modlitwy zgromadzenia liturgicznego otrzymują swoją skuteczność na mocy misterium paschalnego Chrystusa. Liturgia sakramentów i sakramentaliów ma moc uświęcającą „przez łaskę, wypływającą z paschalnego misterium Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa” (KL 61). Ofiara Krzyżowa ukoronowana przez zmartwychwstanie, historycznie rzecz biorąc, dała początek Ofierze Eucharystycznej, wiążąc z nią całą swoją moc zbawczą; stąd też Eucharystia jest nazywana w euchologii Mszału: „misterium paschalnym” oraz „wielkanocnym — paschalnym Sakramentem”.⁶

Misterium paschalne, widziane od strony człowieka, to żywotne, dynamiczne uczestnictwo w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa, zarówno w życiu doczesnym jak i w wieczności. To uczestnictwo rozpoczęło się w sakramencie chrztu świętego, w którym zostaliśmy razem z Chrystusem pogrzebani i zmartwychwstali (por. Rz 6,4; Kol 2,12); jest kontynuowane w liturgii sakramentów i sakramentaliów, w sposób szczególnie w Eucharystii i zakończy się w chwale niebieskiej, dokonując się przez „śmierć, która jest dla chrześcijanina jego prawdziwą Paschą”.⁷

⁴ Zob. Mszał Rzymski dla diecezji polskich (=MRP), Poznań 1986, 197 (zob. ten tekst w łac. wyd. /drugim/ Mszału z 1975 r. /=*MRN*/, s. 287). Polskie tłumaczenie interesującego nas fragmentu brzmi: „aby Ofiara, która wzięła początek w misterium paschalnym”. Por. B. Botte, *Paschalibus initiata mysteriis*, EL 61 (1947) 77—87; zob. także: V. Raffa, *Commento alle „orazioni sulle offerte”*, Milano 1965, 144—150.

⁵ Kongregacja Obrzędów, *Instrukcja o należytych wykonywaniu Konstytucji o Liturgii* (26.IX.1964), 6 /cyt. za: PPK z. 2, Warszawa 1969, 171n i KPD 41 (1965) 10/.

⁶ Modlitwa po Komunii (=MpK) Wigilii Paschalnej: MRP 180 (MRN 288).

⁷ Kongregacja Kultu Bożego, *List okólny o przygotowaniu...* dz. cyt., n. 99.

EUCHARYSTIA — SAKRAMENTALNYM UOBECNIENIEM PASCHY PANA

Eucharystia jest Paschą, gdyż w niej sprawuje się w sakramentalny sposób, dokonane już w Chrystusie, misterium paschalne: wyzwolenie z niewoli grzechu i odrodzenia do nowego życia. Modlitwa Mszału wyraża tę prawdę w słowach: „pełni wielkanocnej radości składamy Tobie Ofiarę, przez którą Kościół odradza się do nowego życia i nieustannie się karmi”.⁸

Ofiara eucharystyczna sprawia, że Kościół „rodzi się” do nowego życia w łasce, gdyż zmartwychwstanie Chrystusa jest naszym zmartwychwstaniem i takim się staje przez Eucharystię.

Sprawowanie misterium paschalnego w Eucharystii jest nieustannym działaniem łaski odkupienia i staje się dla wierzących źródłem wiecznej radości. Prawda ta jest zawarta w modlitwie nad darami IV niedzieli wielkanocnej.⁹ Słowo „mysteria” z przymiotnikiem „paschalia” może odnosić się do wszystkich celebracji paschalnych, które mają miejsce w tygodniach 50-dniowego okresu wielkanocnego. Zaimek wskazujący „haec” („te”) zdaje się jednak wskazywać na Tajemnicę Eucharystyczną, która się dokonuje i która jest „paschalna”, ponieważ przynosi Bożą skuteczność Paschy naszego Pana Jezusa Chrystusa. Uzasadnione jest zatem stwierdzenie, iż Msza święta jest sakramentalnym uobecnieniem Paschy Pana, którą zostaliśmy odkupieni. Eucharystia uobecnia dla nas owoce męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa oraz zapewnia ich ciągłość w czasie i przestrzeni. Powyższa prawda wydała się bardzo ważną dla twórców nowego Mszału i dlatego ten tekst eucharystyczny występuje jeszcze siedmiokrotnie w formularzach mszalnych. Prawda wiary wyrażona w modlitwie Kościoła, iż Eucharystia jest sakramentalnym odnowieniem Paschy Chrystusa, powtarzana jest w każdym tygodniu okresu wielkanocnego.

Euchologia okresu wielkanocnego nawiązując bezpośrednio do sprawowanego misterium paschalnego dostrzega bogactwo działania Paschy Chrystusa w perspektywie eucharystycznej anamnezy misterium paschalnego i jego egzystencjalnej dynamiki.¹⁰ Misterium paschalne Chrystusa uobecnia się w Ofierze Mszy świętej („dynamicznej Pamiątce Pana”): „przez którą... Syn (Boży) nas odkupi”.¹¹ Eucharystia uobecnia sakramentalnie dzieło odkupienia dokonane przez Chrystusa w Jego męce i zmartwychwstaniu. Kościół zawsze obchodził

⁸ Modlitwa nad darami (=Mnd) Niedzieli Zmartwychwstania: MRP 184 (MRN 291).

⁹ MRN 302 oraz: MRN 298. 317. 328.

¹⁰ Zob. W. Świerżawski, *Dynamiczna „Pamiątka Pana”. Eucharystyczna anamneza Misterium Paschalnego i jego egzystencjalna dynamika*, Kraków 1980, 85-94. 107-118. 213-231.

¹¹ Zob. Mnd środy w oktawie Wielkanocy: MRP 188 (=MRN 295).

święta paschalne przez sprawowanie Paschy eucharystycznej, w której przepowiada się i „ogłasza” (por. 1 Kor 11,26) śmierć Pana, aż do czasu Jego powtórnego przyjścia.¹²

EUCHARYSTIA — PROKLAMACJĄ DZIEŁA ZBAWCZEGO CHRYSTUSA

Eucharystyczna Ofiara została ustanowiona przez samego Zbawiciela, który polecił ją składać na swoją „pamiętkę”; w tekście eucharystycznym brzmi to: „przyjmij Ofiarę przez Ciebie ustanowioną”.¹³ Modlitwa Mszału bierze swój impuls z polecenia Pana ustanawiającego Eucharystię. Św. Paweł jest tego świadkiem: „Ja bowiem otrzymałem od Pana to, co wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł: to jest Ciało moje za was wydane. Czyńcie to na moją pamiętkę. Podobnie skończywszy wieczerzę, wziął kielich, mówiąc: Ten kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to ile razy pięć będziecie, na moją pamiętkę” (1 Kor 11,23—25).

Ofiara eucharystyczna, ustanowiona przez Chrystusa na Ostatniej Wieczerzy, uobecnia się we Mszy świętej; wiara Kościoła jest w tym względzie bardzo mocna i wyraźna: „Chrystus ustanowił w czasie Ostatniej Wieczerzy ofiarę i ucztę paschalną, przez którą staje się ciągle obecna w Kościele ofiara krzyża, gdy kapłan, przedstawiający Chrystusa Pana, spełnia to, co sam Pan uczynił i polecił spełniać uczniom na swoją pamiętkę” (OWMR 48).¹⁴

„Eucharystia jest uobecnieniem Paschy Chrystusa, Jego przejścia przez śmierć do nowego życia. Dokonuje się to przez sakramentalne upamiętnienie, anamnezę o charakterze epifanijnym, która jest równocześnie uobecnieniem zbawczego dzieła oraz jego przyszłego spełnienia. „Pamiętka” śmierci i zmartwychwstania Chrystusa staje się w Eucharystii rzeczywistą obietnicą i antycypacją eschatologicznego kresu dziejów zbawienia. W ten sposób liturgia eucharystyczna jest prawdziwie nową Paschą Kościoła”.¹⁵

Liturgiczne sprawowanie w Eucharystii Paschy Pana stanowi uroczystą proklamację wielkiego zbawczego dzieła odkupienia przez śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa: ¹⁶ „i przez święte obrzędy, które odprawiamy jako Twoi słudzy, dopełnij w nas dzieła odkupienia i uświęcenia.”¹⁷

¹² Por. W. Hryniewicz, *Eucharystia — sakrament paschalny*, AK 75 (1983) t. 101, 238.

¹³ Mnd środy 7 tygodnia wielkanocnego: MRP 234 (=MRN 335).

¹⁴ Por. także KL 47; EM 3 a.b.

¹⁵ W. Hryniewicz, *Eucharystia...* art. cyt., 235.

¹⁶ Zob. A. Jankowski, *Eucharystia jako „nasza Pascha”* (1 Kor 5,7) w *teologii biblijnej Nowego Testamentu*, RBL 28 (1975) 98; por. F. X. Durrwell, *Eucharystia sakrament paschalny*, Warszawa 1987, 41.

¹⁷ Mnd środy 7 tygodnia wielkanocnego: MRP 234 (=MRN 335).

Chrystus Pan chciał, by Eucharystia była anamnezą („To czyńcie na moją pamiątkę”) uobecniającą zbawienie, skierowane na dopełnienie w zbawczej przyszłości.¹⁸ Eucharystia, jako paschalna nowa pamiątka, jako chrześcijańska anamneza, uobecnia całe misterium Jezusa Chrystusa: od Wcielenia, które było „ogołoceniem”, poprzez uniżenie „aż do śmierci krzyżowej” i „przejścia”, mocą zmartwychwstania, do chwały Ojca.¹⁹ Eucharystia jest sakramentalną celebracją misterium paschalnego dokonującą się przez upamiętnienie („anamnesis”) śmierci i zmartwychwstania Tego, który jest „Pierworodnym spośród umarłych” (Kol 1,18) oraz przez wspólnotę stołu z Nim (uczta paschalna). Ta wiara Kościoła nakazywała obchodzić największą uroczystość roku liturgicznego: święto Paschy, nie inaczej jak przez sprawowanie Paschy eucharystycznej.²⁰ Kościół, ilekroć razy „sprawuje pamiątkę Ofiary Chrystusa”, tylekroć „spełnia się dzieło naszego odkupienia”.²¹ Dlatego Kościół w modlitwie nad darami Mszy Wieczerzy Pańskiej Wielkiego Czwartku, w tekście eucharystycznym o wielkim znaczeniu doktrynalnym, daje szczególne świadectwo wyjątkowej funkcji, jaką spełnia w życiu chrześcijanina i całej wspólnoty Kościoła liturgia Eucharystii.

Euchologia nowego Mszału podkreśla tożsamość, jaka istnieje między Ofiarą Chrystusa i sprawowaniem „Pamiętki Pana”, Mszy świętej. W sakramentalnych znakach uobecnia się zbawcze misterium paschalne Chrystusa: „przez to misterium umierając, zniweczył naszą śmierć i zmartwychwstając, przywrócił nam życie” (KL 5).

Konstytucja dogmatyczna o Kościele zwięźle stwierdza: „Ilekroć na ołtarzu sprawowana jest ofiara krzyżowa, w której na Paschę naszą ofiarowany został Chrystus (1 Kor 5,7), dokonuje się dzieło naszego odkupienia” (KK 3). Papież Pius XII w enc. *Mediator Dei* pouczał: „Dostojna Ofiara Krzyża jest zaś najcelniejszym narzędziem przy pomocy którego zasługi powstałe z krzyża Boskiego Zbawiciela dostają się wierzącym: „ilekroć obchodzona jest pamiątka owej Ofiary, tylekroć dokonuje się dzieło naszego odkupienia”.²²

Eucharystia, biorąc swój początek w misterium paschalnym Chrystusa, niesie odkupienie obejmujące swym zasięgiem całą ludzkość: „hostias redemptionis humanae”.²³ Zbawienie, które otrzymujemy w

¹⁸ Zob. W. Świerżawski, *Dynamiczna „Pamiętka... dz. cyt.*, 216.

¹⁹ Zob. A. Jankowski, *Eucharystia jako „nasza... art. cyt.*, 98n.

²⁰ Zob. ONRLiK 1. 18. 22.

²¹ Zob. Mnd Mszy Wieczerzy Pańskiej Wielkiego Czwartku: MRP 128 (=MRN 246); oracja jest powtórzona w nowym Mszału w 2 niedzielę: MRP 243 (=MRN 341). Zaznaczmy, że tę modlitwę cytuje Pius XII w *Mediator Dei*, a Sobór Watykański II w KL 2 i KK 3.

²² Pius XII, *Mediator Dei* (Encyklika o liturgii), Kielce 1948, 60.

²³ MRn 295 (=MRP 188, Mnd środy w oktawie Wielkanocy). W MRP 188 interesujące nas wyrażenie zostało przetłumaczone w następujący sposób (chyba jednak ograniczający „zasięg” odkupienia): „...Boże, przyjmij Ofiarę, przez którą twój Syn nas odkupił”.

Eucharystii, jest zbawieniem naszej duszy i ciała: „et salutem nobis mentis et corporis operare placatus”.²⁴

Eucharystia jest uobecnieniem historycznego dzieła zbawienia dokonanego w misterium paschalnym Chrystusa i stanowi antycypację eschatologicznego kresu dziejów zbawienia; mocą śmierci i zmartwychwstania Chrystusa zbawienie stało się „dla nas”; ostateczny czas zbawienia dopełni się powtórным przyjściem Pana i Jego królestwa.²⁵

EUCHARYSTIA — „ŚWIĘTĄ WYMIANĄ”

W euchologii wielkanocnej odnajdujemy temat bardzo charakterystyczny dla sprawowanej przez Kościół Eucharystii. Wyrażają go użyte w formularzach mszalnych określenia: „per huius sacrificii veneranda commercia”²⁶; „Perfice, Domine, benignus in nobis, paschaliū munerum commercia”²⁷; „ut redemptionis nostrae sacrosancta commercia”²⁸; „ut his commerciis sacrosanctis”²⁹.

Termin „commercium” był wyrażeniem technicznym w języku prawnym i handlowym na oznaczenie, w sensie najszerszym, wszelkiej wymiany dobra.³⁰ W języku liturgicznym wyrażenie: „sacrosancta (veneranda, gloriosa, votiva, sancta) commercia”, oznacza mistyczną wymianę istniejącą między Bogiem i ludźmi, która dokonała się wraz z historycznym faktem Wcielenia. Syn Boży stał się człowiekiem, a ludzie w „zamian” otrzymali „moc, aby się stali dziećmi Bożymi” (J 1,12). Ta „święta, cudowna wymiana”, rozumiana także jako „aktywny dialog, wzajemne otwarcie, intymna łączność” między Bogiem i człowiekiem, dokonuje się w Eucharystii.³¹

Teksty euchologiczne Mszału określając eucharystyczną Ofiarę (charakterystycznym zwłaszcza dla modlitwy nad darami) wyrażeniem „sacrosancta commercia”, wskazują na świętą, cudowną wymianę, która dokonuje się w tej Ofierze. W tym krótkim sformułowaniu zawiera się cała głębia Bożej ekonomii zbawczej: ofiarujemy Bogu dary, które On sam dał nam dla podtrzymania naszego życia doczesnego; Bóg przyjmuje te dary w czasie ofiary eucharystycznej i przemienia

²⁴ J.w., MRP 188: „i udziel nam zdrowia („salutem”) duszy i ciała”.

²⁵ Por. W. Hryniewicz, *Eucharystia...* art. cyt., 235; W. Świerza wski, *Dynamiczna „Pamiętka...* dz. cyt., 92n.

²⁶ Zob. Mnd 5 Niedzieli Wielk.: MRP 215 (=MRN 303).

²⁷ Zob. Mnd piątku w oktawie Wielk.: MRP 190 (=MRN 297).

²⁸ Zob. MpK czwartku w oktawie Wielk.: MRP 189 (=MRN 296).

²⁹ Zob. Mnd Wniebowstąpienia Pańskiego: MRP 226 (=MRN 307).

³⁰ Por. M. P. Ellebracht, *Remarks on the Vocabulary of the ancient Orations in the Missale Romanum*, Nijmegen—Utrecht 1966, 97.

³¹ Por. A. Dumas, *Pour mieux comprendre les textes liturgiques du Missel Romain*, Not 6 (1970) 240n.

je, aby przyniosły nam pomoc w życiu doczesnym i wyjednały nam wieczną radość.³² „Święta wymiana” dokonująca się w Eucharystii mocą paschalną misterium Chrystusa, sprawia, że Bóg czyni „nas uczestnikami swojej boskiej natury”.³³ Tekst tej modlitwy nawiązuje do nauczania św. Piotra: Bóg swoją wszechmocą sprawił, że „zostały nam udzielone drogocenne i największe obietnice, abyście się przez nie stali uczestnikami Boskiej natury” (2 P 1,4). To jest tym wielkim darem, miłością, jaką „obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi: i rzeczywiście nimi jesteśmy” (1 J 3,1).

Misterium wniebowstąpienia Chrystusa jest w historii zbawienia momentem wyniesienia do chwały zmartwychwstałego Pana „po prawicy Ojca”; dla ludzi wniebowstąpienie Syna Bożego „jest wywyższeniem ludzkiej natury”.³⁴ Ta prawda wiary „wprowadzona” do misterium Eucharystii ułatwia zrozumienie działania Boga, który „przez świętą wymianę darów” udziela „nam łaski, abyśmy całe życie kierowali ku niebu”.³⁵ Eucharystia, która jest nową Paschą, utwierdza naszą nadzieję i prowadzi nas do chwały, która stała się już udziałem Głowy Mistycznego Ciała, Jezusa Chrystusa.³⁶ „Przez wymianę darów dokonującą się w wielkanocnej Ofierze” Bóg uwalnia nas od przywiązania do świata i daje nam „pragnienie nieba”.³⁷

W sprawowaniu Eucharystii, w której uobecnia się misterium paschalne, aktualizuje się „wymiana”, która dokonała się pomiędzy Bogiem i człowiekiem we Wcieleniu Syna Bożego. Teologię tej „świętej wymiany” wstępuklają teksty eucharystyczne nowego Mszału, podkreślając „ruch wstępujący” i „zstępujący”, którego Eucharystia jest obecnie centrum.³⁸

Bóg, który przyjmuje ofiarę swoich wiernych, dając jednocześnie możliwość uczestnictwa w świętych darach, doprowadziła do „pełni” tych darów; sprawia, że ta sakramentalna ofiara prowadzi nas do życia wiecznego; otrzymujemy „zadatek przyszłej chwały” (KL 47).

³² Zob. MpK czwartku w oktawie Wielk.: MRP 189 (=MRN 296). Por. J. Janicki, *Modlitwy nad darami okresu Wielkiego Postu w Mszałe Rzymskim Pawła VI*, CT 51 (1981) z. 2, 81.

³³ Zob. Mnd 5 Niedzieli Wielk.: MRP 215 (=MRN 303).

³⁴ Zob. Kolekta (=K) Wniebowstąpienia Pańskiego: MRP 226 (=MRN 307).

³⁵ Zob. Mnd Wniebowstąpienia Pańskiego: MRP 226 (=MRN 307).

³⁶ Zob. j.w., K: MRP 226 (=MRN 307).

³⁷ Zob. Mnd piątku w oktawie Wielk.: MRP 190 (=MRN 297).

³⁸ Zob. M. Magrassi, *Antico e nuovo nell'eucologia del Messale rinnovato*, w: *Il nuovo Messale* (pr. zb.), Padova 1972, 49; por. S. Marsili, *Teologia della celebrazione dell'Eucaristia*, w: *Anamnesis. 3/2. La Liturgia, eucaristia: teologia e storia della celebrazione*, Monferrato 1983, 157—163; por. W. Świerzański, *Eucharystia Chrystusa nieustanna Paschą Kościoła*, w: J. Krucina (pr. zb. pod red.), *Eucharystia*, Wrocław 1987, 87—91; por. J. Janicki, *Modlitwy nad darami*, w: B. Nadolski (pr. zb. pod red.), *Mszał księgą życia chrześcijańskiego*, Poznań 1989, 63n.

Przedstawiona analiza tekstów eucharystycznych okresu wielkanocnego nowego Mszału rzymskiego, skoncentrowana wokół misterium paschalnego Chrystusa, ukazała, iż Eucharystia stanowi centrum i wypełnienie tego misterium. Ofiara eucharystyczna wzięła bowiem początek w misterium paschalnym Chrystusa i stanowi początek celebracji paschalnej; jest uroczystym rozpoczęciem dorocznych uroczystości paschalnych. Eucharystia jest nierozłącznie związana z paschalnym misterium błogosławionej Męki, Zmartwychwstania i chwalebego Wniebowstąpienia Chrystusa Pana. Msza święta — wskazują teksty eucharystyczne — jest sakramentalnym uobecnieniem Paschy Pana, przez którą zostaliśmy odkupieni. Eucharystia daje nam udział w owocach Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Jezusa oraz zapewnia ich ciągłość w czasie i przestrzeni. Sprawowanie misterium paschalnego w eucharystycznej Ofierze staje się nieustannym działaniem łaski odkupienia; dostępujemy wyzwolenia z niewoli grzechu i odrodzenia do nowego życia.

Eucharystyczna Ofiara, ustanowiona przez samego Zbawiciela, stanowi uroczystą proklamację wielkiego „dzieła odkupienia i uświęcenia”, dokonanego przez śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa. Ilekroć razy Kościół sprawuje pamiętkę Ofiary Chrystusa, tylekroć „spełnia się dzieło naszego odkupienia”. Odkupienie obejmuje swym zasięgiem całą ludzkość i odnosi się zarówno do duszy jak i ciała człowieka.

Analiza wielkanocnej eucharystii potwierdza obecność tematu bardzo charakterystycznego dla sprawowanej w tym czasie Eucharystii, a zawartego w wyrażeniu starożytnych Sakramentarzy: „veneranda, votiva, sacrosancta — commercia”. „Święta wymiana” — o której mówią modlitwy mszalne — dokonuje się w Eucharystii mocą paschalnego misterium Chrystusa i sprawia, że Bóg czyni „nas uczestnikami swojej boskiej natury”.